

SPANNING

WAT WILDERS WIL

UITGAVE VAN HET WETENSCHAPPELIJK BUREAU VAN DE SP
Verschijnt 11 keer per jaar, jaargang 10, nummer 2, februari 2008

WAT WILDERS WIL

Geert Wilders strijdt voor de vrijheid, zo lezen we in zijn boek Kies voor vrijheid (2005). Maar de vrijheid waar hij voor kiest, betekent maar al te vaak onvrijheid voor anderen. Wilders' vrijheidswens betekent dat mensen uit moslimlanden voorlopig niet meer kunnen wonen en werken in Nederland. Dat vreemdelingen die hun baan verliezen, het land worden uitgezet. Het betekent dat er geen nieuwe moskeeën komen en alle islamitische scholen worden verboden, evenals alle moslimomroepen, zelfs de Koran. Dat Nederlanders met een dubbel paspoort na twee misdrijven het land worden uitgezet. En dat vreemdelingen al na één overtreding het land uit moeten. Als minderjarige kinderen over de schreef gaan, worden hun ouders meegestuurd.

Wilders eist de vrijheid op om te zeggen wat hij wil. Dat betekent ook de vrijheid om te provoceren en te shockeren; hoofddoekjes lust hij rauw, de islam is fascistisch, de Koran moet worden verscheurd. Op deze provocaties volgen vaak felle reacties. Doorgaans verbaal, maar enkelen gaan zó ver dat ze Wilders persoonlijk bedreigen, waardoor hij nu permanente beveiliging nodig heeft. De leider van de Partij voor de Vrijheid betaalt ook zélf een hoge prijs voor zijn provocaties. Hij is niet bang, en dat siert hem. Maar hij maakt anderen wél bang, en dat is ernstig.

Voor moslims, allochtonen en vluchtelingen is ondertussen duidelijk waar Wilders voor staat als het om hen gaat: hij maakt hen tot tweederangs burgers, voor wie andere wetten gelden dan voor andere inwoners van Nederland. Maar wat heeft Wilders nog meer te bieden? Zal de Partij voor de Vrijheid (PVV) Nederland vrijer en veiliger maken?

Zorgt Wilders voor een beter milieu, betaalbare woningen en goed openbaar vervoer? Krijgen we met Wilders beter onderwijs, meer zorg en voldoende sociale zekerheid? Wat betekenen de voorstellen van Wilders voor al die 'hardwerkende mensen' die hij zegt te willen vertegenwoordigen? En voor mensen die hun baan verliezen, of ziek worden? Hoe gaat Wilders zijn plannen betalen? En wie gaan hiervan het meeste profiteren?

Wat Wilders wil, is veelvuldig onderwerp van gesprek. In de Kamer, in de krant, op de televisie, in de huiskamer. In deze Spanning maakt het Wetenschappelijk Bureau van de SP een analyse van de standpunten en uitgangspunten van Wilders, zijn taalgebruik en zijn partijorganisatie.

INHOUD

3	WAT WILDERS WIL
6	VRIJHEID VOOR WIE?
8	DE 'PARTIJ' VAN WILDERS
13	DE STANDPUNTEN VAN WILDERS
18	VERBIEDEN EN HET LAND UIT
19	COLUMN
20	DE KIEZERS VAN WILDERS

COLOFON

Spanning wordt uitgegeven door het Wetenschappelijk Bureau van de SP. Een abonnement kost 12 euro per jaar voor SP-leden en 25 euro voor niet-leden. De betaling gaat per incasso.

Abonnementenadministratie

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 35
E administratie@sp.nl

Redactieadres

Vijverhofstraat 65
2032 SC Rotterdam
T (010) 253 55 35
F (010) 243 55 66
E spanning@sp.nl

Redactie

Ronald van Raak (gasthoofdredacteur)
Sjaak van der Velden
Diederik Olders

Redactieraad

Hans van Heijningen
Tiny Kox

Ronald van Raak
Arjan Vliegthart

Basisontwerp

Thonik en BENG.biz

Vormgeving

Robert de Klerk

Gonnie Sluijs

Ashraff Tashta

Foto cover

Werry Crone / Hollandse Hoogte

WAT WILDERS WIL

Tekst: Ronald van Raak

Geert Wilders zegt veel over moslims en migranten, maar hij zegt ook veel over andere mensen en andere kwesties. Dat blijft echter goeddeels verborgen en het lijkt alsof Wilders daar zelf niet rouwig om is. Wie kent eigenlijk zijn pleidooien voor belastingverlaging voor de rijken, voor versoepeling van het ontslagrecht en voor verregaande ontmanteling van de sociale verzorgingsstaat? Of zijn steunbetuigingen aan de politiek van George Bush, aan de oorlog in Irak en aan de bezetting van Palestina? Of zijn voorstel om alle ontwikkelingshulp maar af te schaffen en alle internationale verdragen die hem niet goed uitkomen, eenzijdig op te zeggen? In deze *Spanning* treft u een overzicht aan van de politieke standpunten van Geert Wilders.

Eerst krijgt u een inkijkje in zijn politieke uitgangspunten. De ideologie van Wilders is nauw verwant aan het rechtse (neo)liberalisme: hij werkte niet voor niets bijna vijftien jaar voor de VVD en hij bleef ook na het afscheid van deze partij in 2004 trouw aan zijn rechts-liberale beginselen. Maar Wilders gaat verder. In zijn opvattingen over migranten en moslims is hij sinds zijn vertrek bij de VVD sterk geradicaliseerd.

In 'Vrijheid voor wie?' blijkt dat Wilders niet kiest voor integratie, maar voor segregatie. Hij wil twee Nederlanden: één voor autochtonen en één voor allochtonen, voor wie andere wetten en regels gelden. Maar boven alles kiest Wilders voor nog een andere tweedeling: tussen mensen die het ruim hebben en mensen die het moeilijk hebben. De voorstellen van Wilders pakken goed uit voor multimiljoenairs en multinationale ondernemingen, maar betekenen weinig goeds voor hardwerkende Nederlanders, allochtoon én autochtoon. Mensen met een lagere opleiding, met een lager inkomen, die wonen in een buurt met veel problemen, zijn met Wilders veelal slechter af.

Wilders spreekt graag in *one-liners*. Maar is altijd duidelijk wat hij zegt? In 'Ik mag zeggen wat ik wil' (p.10) gaan we in op zijn retoriek.

In 'De 'partij' van Wilders' laten we zien hoe de Partij voor de Vrijheid is georganiseerd – beter gezegd: voor u op slot zit. U kunt geen lid worden van de partij van Wilders. De PVV is ook geen buitenparlementaire 'beweging'. De partij van Wilders is Haags en heeft maar één lid, en dat is Geert

Arie Kievit / Hollandse Hoogte

Wilders. U kunt niet meepraten en meebeslissen over de politiek van de PVV, u kunt ook niet weten waar Wilders het geld voor zijn partij vandaan haalt.

In 'De standpunten van Wilders' zetten we de voorstellen van Wilders nog eens op een rij. Hoe denkt de PVV over migratie, over integratie, maar ook over onderwijs, zorg, openbaar vervoer, wonen en werken? Over de toekomst van Europa, onze omgang met ontwikkelingslanden en onze buitenlandse politiek? En wie gaat dat allemaal betalen?

WIE IS WILDERS?

Geert Wilders werd in 1963 geboren in Venlo, als nakomertje, na twee zussen en een broer. In een interview met journaliste Wouke van Scherrenburg noemt hij zichzelf een verweende snotaap, een echte lastpak, die deed waar hij zin in had¹. Wilders trouwde met de van afkomst Hongaarse Krisztina.

In 1990 werd hij beleidsmedewerker van de Tweede Kamerfractie van de VVD, aangetrokken door het politieke optreden van toenmalig VVD-leider Frits Bolkestein. In 1998 werd Wilders zelf Kamerlid voor de VVD, halverwege de 'paarse' samenwerking, onder Wim Kok, met PvdA en D66. Zeven jaar zat hij voor de VVD in de Haagse Kamerbankjes. Hij steunde achtereenvolgens Paars-2, Balkenende-1 en -2 en werd bekend als snoeiharde woordvoerder op sociale zaken, die een warm voorstander was van het verder uitkleden van de WAO en andere vormen van sociale zekerheid.

Wilders lijkt een geboren oppositievoerder maar is dat niet. Vanaf 1994 maakte de VVD deel uit van de regering.

Tijdens de paarse kabinetten werkte Wilders samen met PvdA en D66 aan de politiek van meer markt en minder overheid, van afbraak van sociale zekerheid en uitverkoop van publieke diensten. Als deelgenoot in de coalitie van VVD, PvdA en D66 is hij medeverantwoordelijk voor het mislukte integratiebeleid dat in die jaren werd gevoerd. Bij de verkiezingen van mei 2002 werden VVD en PvdA afgerekend op deze politiek. De LPF, de partij van de kort daarvoor vermoorde Pim Fortuyn, won deze verkiezingen. Op initiatief van de SP – de andere winnaar van de verkiezingen – organiseerde de Tweede Kamer een onderzoek, dat in 2004 concludeerde dat het integratiebeleid in Nederland was mislukt. Ook na 2002 bleef Wilders echter verantwoordelijk voor dit integratiebeleid, toen de VVD met het CDA de eerste twee kabinetten van Balkenende vormde. In al de jaren dat hij Kamerlid was voor de VVD, heeft Wilders naar eigen zeggen nooit afwijkend gestemd. Hij was lange tijd eerder braaf dan dwars.

DE VRIJHEID VAN DE MARKT

In september 2004 werd Wilders uit de VVD gezet. In zijn boek *Kies voor vrijheid* zegt hij: 'Mijn breuk met de VVD was niet verwacht en niet begeerd.'² Na het verkiezingsdebacle van 2002 bleef het in de VVD onrustig. De VVD heeft traditioneel twee vleugels. Aan de ene kant staan de klassieke liberalen, die de vrije markt prediken, met een overheid die zich zo weinig mogelijk met de samenleving bemoeit. Daartegenover staan de conservatieven in de VVD, die ook geloven in de vrije markt als het gaat om sociale zekerheid en publieke diensten, maar juist alle vertrouwen stellen in de overheid als het gaat om orde en veiligheid.

Op het moment dat Wilders in 1990 ging werken voor de Tweede Kamerfractie was Bolkestein net fractievoorzitter.

Bolkestein was een leider die in eerste instantie beide vleugels van de partij wist te vertegenwoordigen; hij zette zich in voor de belangen van het bedrijfsleven en de beter gesitueerden, maar hij stelde ook dat in de politiek meer aandacht nodig was voor waarden en normen. Bovendien vroeg hij aandacht voor de problemen met de integratie van nieuwkomers. Wilders werd na verloop van tijd tekstschrijver van Bolkestein. Hij zegt het volgende van Bolkestein te hebben geleerd: 'Wees niet bang voor kritiek en houd je rug recht en beweeg geen millimeter.'³

Toen Wilders in 1998 Tweede Kamerlid werd, was Bolkestein weg en opgevolgd door Hans Dijkstal. De omgang tussen Wilders en de nieuwe partijleider was vanaf het begin slecht: 'Onder Dijkstal verdween wat Bolkestein had opgebouwd als sneeuw voor de zon,' zo zegt hij nu⁴. Bij de verkiezingen van mei 2002 daalde de VVD van 38 naar 23 zetels en verloor Wilders zijn zetel op het Binnenhof. Hij stond dertigste op de kieslijst en keerde pas terug in de Tweede Kamer toen een aantal Kamerleden had plaatsgenomen in de eerste regering-Balkenende. Daarin gingen VVD en CDA samen met de LPF, die met 26 zetels groter was geworden dan de VVD. Veel conservatieve leden van de VVD – waartoe Wilders kon worden gerekend – vonden dat de partij zich door de Fortuynisten de kaas van het brood had laten eten. In 2004 pleitte Wilders, samen met onder meer zijn fractiegenoten Hans van Baalen en Gert-Jan Oplaat, openlijk voor een nóg rechtser, 'conservatief-liberale' koers van de VVD.

Na de nederlaag van mei 2002 werd Hans Dijkstal eerst opgevolgd door Gerrit Zalm en in mei 2003 door Jozias van Aartsen. Wilders kon het aanvankelijk goed vinden met deze nieuwe fractievoorzitter. Maar toen bleek dat Van Aartsen niet bereid was om resoluut te kiezen voor een rechtser koers, bekoelden de verhoudingen snel. Wilders zegt nu dat 'het enige conservatieve aan Van Aartsen het krijtstreepje in zijn pak was.'⁵ Nadat hij in het zomerreces

Illustratie: Len Munnik

L E N

van 2004 in Limburg een eigen tienpuntenplan presenteerde, volgde in september een breuk met de VVD.

GEEN ZEKERHEID, MAAR ZELFREDZAAMHEID

Na zijn afscheid van de VVD ging Wilders op zoek naar nieuwe politieke vrienden. In januari 2006 trad Bart-Jan Spruyt, de voormalige directeur van de neoconservatieve Edmund Burke Stichting, in dienst van wat vanaf nu de Groep Wilders heette. Neoconservatieven, zo zagen Wilders en Spruyt, hadden in de Verenigde Staten veel invloed op de regeringen van George Bush. Op sociaal en economisch gebied wilden deze neoconservatieven zo weinig mogelijk invloed van de overheid; hier geloofden zij in de zegeningen van de marktwerking. Anders was het gesteld met de bemoeienis van de overheid als het gaat om orde en veiligheid, hier zagen zij wél een grote rol weggelegd voor de overheid en hadden zij juist veel vertrouwen in de sterke arm van de staat.

De *Onafhankelijkheidsverklaring*, het beginselprogramma dat Wilders in 2004 na zijn vertrek uit de VVD schreef, gaat in hoofdzaak niet over migranten – Wilders' latere stokpaardje – maar vooral over belastingverlaging en meer vrijheid voor ondernemers⁶. Lagere belastingen voor mensen en bedrijven moeten vooral zorgen voor een 'positief ondernemingsklimaat'. Daarnaast moet het mes in de sociale voorzieningen en kan het minimuminkomen worden afgeschaft. De arbeidsmarkt moet verder worden geflexibiliseerd en bedrijven moeten mensen gemakkelijker kunnen ontslaan. Wilders toont zich bepaald geen vriend van de vakbonden; zij worden wat hem betreft tandoel gemaakt, en de door hen afgesloten cao's worden niet meer algemeen verbindend verklaard.

Vrijheid betekent voor Wilders dat de overheid zich zo min mogelijk moet bezighouden met sociale zekerheid. Hij doet vooral een beroep op de 'zelfredzaamheid' van burgers. Tot zover de neoliberale Wilders. Als het gaat om orde en veiligheid, dan blijkt uit de *Onafhankelijkheidsverklaring* juist een groot geloof in de maakbaarheid van de samenleving. De overheid moet mensen preventief kunnen arresteren en burgers hun grondrechten kunnen ontnemen⁷. Hier spreekt de neoconservatief, die Wilders ook is. Over de meeste onderwerpen spreekt Wilders zich in zijn beginselverklaring echter helemaal niet uit. Over zaken als gezondheidszorg, vervoer, woningbouw, ruimtelijke ordening, natuur en milieu, wetenschap en cultuur, jongeren- en ouderenbeleid, internationaal beleid en financieel beleid, is in dit politieke programma niets te vinden.

GEEN MENSEN, MAAR CULTUREN

In *Kies voor vrijheid*, dat in 2005 verschijnt, gaat Wilders uitgebreider in op zijn opvattingen over migratie en integratie en ook hier is de invloed te zien van de neoconservatieven. In de wereld van Wilders wonen geen eigenzinnige mensen, maar zijn mensen vooral onderdeel van een cultuur. Neoconservatieven zijn geneigd de verschillen tussen mensen te verenigen tot verschillen in hun religie: elk land heeft in hun opvatting een nationale cultuur, die vooral is gebaseerd op religieuze uitgangspunten. Individuen

zouden onlosmakelijk zijn verbonden met hun cultuur. Neoconservatieven geloven bovendien dat deze verschillende religieuze culturen niet vreedzaam naast elkaar kunnen bestaan. Alleen door met elkaar de strijd aan te gaan kunnen culturen sterk worden en overleven. Neoconservatieven als Spruyt menen dat burgers met een islamitische achtergrond wezensvreemd zijn aan ons land en zich alleen kunnen aanpassen als zij hun religie afzweren. Ook Wilders stelt dat 'de Nederlandse cultuur [is] gebaseerd op christelijk-joodse en humanistische waarden en niet op die van de islam.'⁸ Dit betekent volgens hem dat mensen met een islamitische achtergrond niet passen in onze samenleving: 'Democratie en islam zijn dus onverenigbaar.'⁹ Nederlandse moslims moeten daarom niet als gelijke burgers worden behandeld: zij hebben niet dezelfde rechten om omroepen te hebben, scholen te stichten of gebedshuizen in te richten. Nederlandse moslims mogen preventief worden opgepakt, krijgen niet dezelfde grondrechten als andere Nederlanders en kunnen bij een overtreding het land worden uitgezet. Wilders rechtvaardigt deze vorm van 'apartheid' met de stelling dat deze maatregelen zouden passen bij de 'islamitische cultuur'. 'Als Nederland zich op dit punt zou aansluiten bij regelgeving uit Marokko zal het daar perfect worden begrepen', staat te lezen op pagina 81 van *Kies voor Vrijheid*. Opmerkelijk genoeg draagt Wilders op deze manier juist bij aan de 'islamisering' van Nederland. De samenwerking tussen Wilders en Spruyt is van korte duur. In augustus 2006 verlaat de neoconservatieve denker de Groep Wilders alweer. In aanloop naar de verkiezingen van november 2006 vinden gesprekken plaats met andere rechtse politici, zoals Marco Pastors en Joost Eerdmans. Wilders ziet echter weinig heil in rechtse samenwerking; de brede neoconservatieve beweging die Spruyt zo graag had gezien is er niet gekomen. Spruyt schrijft dit toe aan de persoon van Wilders: 'Hij wil geen concurrenten, maar omringt zich met mensen die loyaal zijn aan zijn partij *Ik Geert Wilders*.'¹⁰ Na zijn breuk met Wilders oordeelt de voormalige ideoloog hard over hem. Hij noemt diens PVV 'de belichaming van een paniekerig soort van conservatisme', dat 'een middenpositie tussen prudent conservatisme en fascisme inneemt met een natuurlijke neiging tot de laatste stroming.'¹¹ Daarmee doelt Spruyt vooral op de verhanding van Wilders' standpunten over migranten na de verkiezingsoverwinning van 22 november.

1 Wouke van Scherrenburg, *Mannen op het Binnenhof*, Amsterdam 2007, p. 47-8

2 Geert Wilders, *Kies voor Vrijheid. Een eerlijk antwoord*, z.p. 2005, p. 9

3 *idem*, p. 27

4 *idem*, p. 30

5 *idem*, p. 33

6 *idem*, p. 108

7 *idem*, p. 122

8 *idem*, p. 85

9 *idem*, p. 66

10 NRC Handelsblad, 21 april 2007

11 <http://bartjanspruyt.blogspot.com/2007/01/weimar-in-aanbouw-deel-1.html>

VRIJHEID VOOR WIE?

Tekst: Ronald van Raak

Dolph Cantrijn / Hollandse Hoogte

Als migrant kun je in de ogen van Wilders niet veel goed doen: 'Veel fundamentele problemen in Nederland, zoals files en woningtekort, kun je rechtstreeks toeschrijven aan migranten.'¹ Binnen de groep migranten hebben vooral de moslims het gedaan. De PVV spreekt in de Tweede Kamer over alle mogelijke onderwerpen, maar volgens deze partij zijn veel problemen de schuld van moslims. Waar Wilders zich aanvankelijk concentreerde op belastingverlaging en ondernemersvrijheid, richt hij zich steeds vaker op het thema migranten en moslims. In *Klare wijn*, het verkiezingsmanifest dat in aanloop naar de verkiezingen van november 2006 verschijnt, is dit voor hem het hoofdthema geworden².

Wilders pleit in *Klare wijn* voor afschaffing van artikel 1 van de Grondwet, waarin de gelijkwaardigheid van mensen en het verbod op discriminatie zijn vastgelegd. Geheel in lijn met de neoconservatieve beginselen, die cultuur stellen boven mensen, moet de grondwettelijke gelijkwaardigheid van mensen worden geschrapt worden. In plaats daarvan moet de eenheid van onze cultuur worden vastgelegd, van 'de twee tradities die onze cultuur hebben geschapen: de joods-christelijke en de humanistische.

Artikel 1 van de Grondwet

Art. 1.

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

www.st-ab.nl/1-06240-grondwet.htm

De normen en waarden zoals die in het spanningsveld tussen deze tradities zijn voortgebracht, vormen onze dominante cultuur.'

OPENLIJKE CONFRONTATIE

Wilders wil individuele Nederlanders hun rechten ontzeggen als zij een andere religieuze achtergrond hebben. In *Klare wijn* zegt hij: 'Zo lang niet duidelijk is dat de Nederlandse moslimgemeenschap de orde en spelregels van de Nederlandse rechtsstaat van harte accepteert, ontbreekt het fundament van vertrouwen dat noodzakelijk is om grondwettelijke rechten en vrijheden in dezelfde mate toe te kennen als aan andere groepen in Nederland die deze orde en spelregels hebben gevormd en dragen.' In de aanloop naar de verkiezingen zoekt Wilders openlijk de confrontatie met moslims. Hij probeert de culturele strijd aan te wakkeren en spreekt van een 'tsunami van de islamisering'; die 'raakt ons in het hart, in onze identiteit en onze cultuur'³. Na de verkiezingen van 22 november 2006 komt de PVV met negen zetels in de Tweede Kamer. Het migratiethema blijkt te lonen en dit is een reden om de toon nog verder te verscherpen. In oktober 2007 komt de partij met een *Immigratieplan*. Daarin staat onder meer dat de komende vijf jaar geen mensen uit moslimlanden meer naar Nederland mogen komen. Mensen met een dubbele nationaliteit verliezen na het plegen van een misdrijf hun Nederlandse nationaliteit en worden het land uitgezet. Nieuwkomers moeten bovendien een 'assimilatiecontract' ondertekenen en worden het land uitgezet als zij zich niet houden aan 'Nederlandse waarden en normen'⁴. Niet alleen met zijn voorstellen, maar ook in zijn taalgebruik probeert Wilders moslims te provoceren, bijvoorbeeld door de Koran te vergelijken met *Mein Kampf* van Adolf Hitler: 'Ik heb genoeg van de

Koran in Nederland' en 'Verbied dat fascistische boek' stond in *De Volkskrant* op 8 augustus 2007.

NIET INTEGREREN, MAAR ASSIMILEREN

Moslims moeten volgens Wilders niet integreren, maar assimileren. Zij kunnen eigenlijk alleen in Nederland blijven als zij geen moslim meer zijn. 'De islam verdient geen respect, maar moet fel worden bestreden als intolerante en fascistische ideologie,' aldus Wilders⁵. Hij beseft dat zijn provocaties niet zonder gevolgen zullen blijven. Wilders zegt niet uit te zijn op rellen, maar als er rellen komen, 'dan hoeft daarvan niet bij voorbaat een negatieve werking uit te gaan.'⁶ Rellen tussen moslims en andere Nederlanders zijn volgens de leider van de PVV ook een goed middel om de samenleving en de politiek wakker te schudden. Deze opvatting van politiek gaat nog een stap verder dan het neoconservatieve idee van de strijd tussen culturen, omdat Wilders door provocaties

bewust de confrontatie zoekt.

De taal van Wilders gaat ook zijn politieke geestverwanten te ver. In een interview met de journalisten Arthur Blok en Jonathan van Melle zegt zijn oude strijdmakker Hans van Baalen dat Wilders zichzelf niet meer in de hand heeft: 'Geert is door de jaren heen langzaam weggedreven van waar de liberalen voor staan. Als liberaal heb je niets tegen de islam als geloof tegen islamieten als persoon [...] Voor hem is het leven zwart of wit.' Gert-Jan Oplaat, met wie Wilders in 2004 nog samen streed voor een rechtser koers van de VVD, zegt nu: 'Het standpunt van een liberaal is dat iedereen binnen de marges van de wet zijn eigen geloof moet kunnen uiten en zijn eigen levensstijl moet kunnen hebben, maar wel op basis van verdraagzaamheid [...] En dat liberale ontbreekt nu volledig bij Geert [...] Heel zwart-wit: ik wil leven in vrijheid door anderen achter de tralies te houden.'⁷ Ook mogelijke medestanders uit het buitenland nemen afstand van Wilders. Filip de Winter van het Vlaams Belang zegt: 'Men moet al zeker geen boeken verbranden of verscheuren. Dat respect onderscheidt ons van andere culturen. Wilders mag zeggen wat hij wil, maar hij gaat soms ver om aandacht te krijgen.'⁸

1 Persbureau DPA, 3 januari 2008

2 pvv.geertwilders.nl

3 www.nieuwnieuws.nl, 12 september 2006

4 www.pvv.nl

5 *De Telegraaf*, 2 januari 2008

6 *HP/De Tijd*, 5 februari 2004

7 Arthur Blok & Jonathan van Melle, *Veel gekker kan het niet worden*, Hilversum 2008, pp. 100-101, 115 en 150

8 *de Volkskrant*, 18 januari 2008

DE 'PARTIJ' VAN WILDERS

Tekst: Ronald van Raak

'De manier waarop dit land de afgelopen decennia is geregeerd, is de belangrijkste oorzaak van onze problemen', zegt Wilders terecht op pagina 106 van *Kies voor Vrijheid*. De leider van de PVV heeft geleerd van zijn verleden, toen hij als VVD'er de regeringen van Kok en Balkenende steunde. 'Ik wil dit land teruggeven aan zijn burgers', zegt hij nu. Maar dan moet je mensen ook betrekken bij de politiek. Daar voelt Wilders echter niet veel voor.

U kunt stemmen op Wilders, u kunt geld geven aan Wilders, u kunt als vrijwilliger werken voor Wilders, maar u kunt geen lid worden van de partij van Wilders. Daardoor kunt u ook niet meepraten en meebeslissen over de standpunten en stellingnamen van de Partij voor de Vrijheid. Wilders heeft zijn partij helemaal op zichzelf toegesneden: het is een organisatie rondom één persoon. De PVV is een partij met negen zetels in de Tweede Kamer, maar deze partij heeft slechts één lid: dat is Geert Wilders zélf. Zijn oud-medewerker Bart-Jan Spruyt geeft in een interview als verklaring: 'Wilders wil alles zelf in de hand houden.'¹

PARTIJ ZONDER LEDEN

Met de PVV trad na de verkiezingen van 22 november 2006 voor het eerst een politieke partij zonder leden aan in de Tweede Kamer. Na zijn breuk met de VVD richtte Wilders in november 2004 de Stichting Groep Wilders op. Deze stichting heeft tot doel 'het bevorderen van het uitdragen van de politieke en maatschappelijke standpunten, zoals deze door de heer Geert Wilders [...] zijn uitgedragen en in de toekomst zullen worden uitgedragen.'² Wilders is het enige bestuurslid van deze stichting. Mocht hij ooit

Foto: Martijn Beekman / Hollandse Hoogte

aftraden, dan kan alleen hij zélf een opvolger benoemen, die hij ook weer zelf zonder opgave van redenen kan afzetten. Om mee te kunnen doen aan de verkiezingen richtte Wilders in maart 2005 ook nog de Vereniging Groep Wilders op, opnieuw met zichzelf als enige bestuurslid. Deze vereniging behaalde op 22 november 2006 onder de naam Partij voor de Vrijheid negen zetels in de Tweede Kamer. De partij van Wilders is een louter Haagse partij. De PVV heeft geen leden, maar ook geen vertegenwoordigers in het land. De PVV neemt tot op heden niet deel aan de verkiezingen voor de provincies en de gemeenten. Doordat de PVV geen leden toelaat, kan de partij geen aanspraak maken op bepaalde politieke subsidies. Wél krijgt de negenkoppige fractie van de PVV in de Tweede Kamer ruime financiële ondersteuning voor haar politieke werk. Kamerleden van de PVV hebben geen afdrachtregeling – zoals de SP – waarbij Kamerleden een deel van hun vergoeding afstaan aan de partij. Of Kamerleden zelfstandig donaties doen in de PVV-kas, is onbekend. Wilders is, zo lijkt het, vooral afhankelijk van sponsoring door

DE FRACTIE WILDERS

Fleur Agema (1976) was lid van de LPF en lid van de Provinciale Staten in Noord-Holland.

Martin Bosma (1964) was freelance journalist en oud-directeur van onder meer Colorful Radio.

Hero Brinkman (1964) oud-politieman in Amsterdam. Was ooit lid van de PvdA.

Tony van Dijck (1963) jeugdvriend van Wilders, was headhunter op de Nederlandse Antillen.

Sietse Fritsma (1972) werkte bij de IND, de immigratie- en naturalisatiedienst.

Dion Graus (1967) was presentator bij TV Limburg, maakte het programma 'Beesten met Dion'.

Barry Madlener (1969) was makelaar, lid van Leefbaar Rotterdam en raadslid in Rotterdam.

Raymond de Roon (1952) was advocaat-generaal bij het gerechtshof in Amsterdam.

ondernemers en bedrijven. Dat is niet verboden in Nederland: CDA, VVD en PvdA laten hun politieke werkzaamheden ook voor een deel sponsoren.

Spruyt geeft in het eerder genoemde interview een kijkje achter de schermen van het werven van sponsors bij Geert Wilders. Hij spreekt over een lezing die Wilders in 2005 hield voor de Rotterdamse businessclub: 'De zaal zat vol en Wilders werd toegejuicht. Hij haalde ruim een ton op.' Wilders maakt niet bekend wie zijn sponsors zijn. Wel geeft hij toe in aanloop naar de verkiezingen door een aantal mensen te zijn 'geholpen': 'Mensen uit het bedrijfsleven, iemand die zelf een ondernemer is, iemand die een goede positie heeft bij een bank.'³

¹ NRC Handelsblad, 21 april 2007

² NRC Handelsblad, 21 april 2007

³ Kies voor Vrijheid, p. 57

IK MAG ZEGGEN WAT IK WIL

GEERT WILDERS' RETORISCHE MYTHE

Tekst: Diederik Olders

Hoe lukt het Geert Wilders toch om steeds weer het debat te domineren en alle aandacht naar zich toe te trekken? Deze vraag is niet moeilijk te beantwoorden. Schoffeer een persoon, partij, religie of bevolkingsgroep en laat de media de rest van het werk doen. En ook al zijn weinig serieuze politici bereid zijn kunstje te kopiëren, toch dragen ze bij aan het succes van het kunstje. Maar Geert Wilders' retoriek is meer dan dit kunstje. Zijn bijdragen in de Tweede Kamer laten zien hoe Wilders zijn retorische vaardigheden – leeg of niet – inzet en hoe belangrijk het is om inhoudelijk met hem in debat te gaan.

De bijdragen van Geert Wilders waarnaar wordt verwezen in dit artikel zijn uitgesproken in de Tweede Kamer. Bij citaten wordt de datum van het debat gegeven. Op parlando.sdu.nl vindt u de volledige notulen, oftewel 'Handelingen'.

VERZORGDE RETORIEK

Wilders' bijdragen aan debatten in de Kamer zijn retorisch goed verzorgd. Retoriek heeft een slechte naam. Retorische middelen worden gezien als middelen om mensen van de inhoud weg te voeren, ze af te leiden met mooie, lege woorden. Maar niet alle retoriek is leeg. Retoriek is in de eerste plaats de kunst om effectief te spreken. Dat kan dus ook zijn de kunst om de inhoud voor iedereen duidelijk over te brengen. De vaststelling dat Geert Wilders' retoriek goed in elkaar steekt betekent nog niet vanzelf dat zijn retoriek ook leeg is.

KLARE TAAL ÉN JARGON

Het taalgebruik van Wilders heeft twee gezichten. In 2007 ontving Wilders van de Jargonbrigade van de Nationale

Jeugdraad de Klare Taalprijs. Klare taal (of de meer hautaine term ervoor: Jip en Janneketaal) wordt gewaardeerd en begrepen. Weinig moeilijke woorden, niet te ingewikkelde zinnen en aansprekende formuleringen dragen bij aan klare taal. Ook beeldend spreken helpt, in elk geval voor de jongeren van de Jargonbrigade; toen Marijnissen in 2005 de prijs kreeg, noemde de jury als voorbeeld van klare taal "een scheet die dwarszit" als aanduiding dat hij ergens mee zat. Toch vermengt Wilders zijn klare taal regelmatig met Kamerjargon. Het is mogelijk dat het jargon een overblijfsel is van zijn vele jaren als beleidsmedewerker en Kamerlid van de VVD, als onderdeel van de politieke elite waar hij zich nu zo graag tegen afzet. Een interview door NOVA (27-12-2007) toont echter hoe bewust hij zich is van jargon en de noodzaak om dat te vertalen voor je publiek: "(...) het indienen van een

DE DAPPERE EENLING DIE HET OPNEEMT TEGEN HET MONSTER

St George's chapel in Leicester Cathedral.
Foto: Flickr.com

voorstel, een motie zoals dat in de Tweede Kamer heet (...)". Als je al het woord 'motie' vertaalt, waarom dan niet 'resocialisatie', 'facilitering' en 'gekwaliificeerde meerderheidsbesluitvorming'? Het effect van de keuze voor afwisseling tussen saaier en opvallender taalgebruik is dat het publiek onthoudt wat je wilt dat ze onthouden. Als Wilders in 100 procent one-liners zou spreken, zou het effect ernstig verloren gaan (en zou het uiteraard geen one-liner meer zijn).

HERHALING

Dat Wilders bewust zijn publiek stuurt blijkt wel uit zijn veelvuldig gebruik van het retorische middel de herhaling. De

bijna overdreven herhaling tijdens het debat over de missie naar Afghanistan maakt duidelijk waarover Wilders vindt dat het moet gaan:

“verantwoordelijkheid nemen voor vrijheid”, “dat wij een bijdrage leveren aan vrijheid”, “vrijheid in Afghanistan”, “het gaat om een vrij en democratisch Afghanistan”, “Een vrij, stabiel en democratisch Afghanistan”, “een missie voor vrijheid”, “opkomen voor democratie en vrijheid”, “ter verdediging van de democratie en vrijheid”. (2-2-’06)

En dat in een bijdrage van iets meer dan 600 woorden. Maar liefst zes keer ‘woest’ was Wilders in maar 300 woorden tijdens het debat over de moord op Van Gogh (11-11-’04). En er zijn nog veel meer voorbeelden, onder andere ‘drama/dramatisch’ in het tbs-debat (16-6-’05) en ‘hardwerkende burger/mensen/belastingbetaler’ in de algemene beschouwingen (19-9-’07).

LEGE RETORIEK

De voorbeelden hierboven zijn voorbeelden waar de retoriek ertoe dient de belangrijkste argumenten zo duidelijk mogelijk over te brengen. Retoriek wordt leeg als niet de inhoudelijke argumenten centraal staan, maar een andere boodschap. Wilders’ retoriek kent een aantal thema’s die steeds terugkeren, onafhankelijk van de specifieke inhoud van het debat. Dat maakt ze kandidaten voor het predikaat ‘lege retoriek’. Als we de uitspraken van Wilders letterlijk zouden nemen, dan zouden we daaruit opmaken dat Nederland op de rand van de afgrond staat, en wankelt:

Het is volgens Wilders regelmatig een “zwarte dag” (bijvoorbeeld op 2-11-’04; 21-12-’04; 16-5-’06); “te veel ontwikkelingen in Nederland wijzen in de verkeerde richting” (21-9-’05) terwijl de “afdaling (...) in rap tempo doorgaat” (19-9-’07). Want “Een grotere ramp voor ons land is toch nauwelijks denkbaar!” (5-12-’06). Het is dan ook “vijf minuten voor twaalf” (6-9-’07) of zelfs “vijf na twaalf” (19-12-’06). Kortom, “Het is verschrikkelijk, het is afschuwelijk” (6-9-’07).

Overdrijving is een veel voorkomend stijlmiddel, maar juist van politici mag verwacht worden dat zij enige realiteits-

zin aan de dag leggen. Als de start van onderhandelingen met Turkije al een zwarte dag is, wat voor woorden zijn er dan nog voor échte rampen? Wilders’ vergelijking van de volgens hem ongewenst groeiende invloed van de islam met een ‘tsunami’ is op zijn minst ongelukkig te noemen. Er zijn twee mogelijkheden. De eerste is dat Wilders ook werkelijk vindt dat deze rampen vergelijkbaar zijn. Dat overleg met Turkije over toetreding tot de EU ongeveer net zo erg is als de watersnoodramp. Laten we hopen dat dat niet zo is. Blijft over de andere mogelijkheid: Wilders gebruikt dit retorisch stijlmiddel niet om een serieuze vergelijking naar voren te brengen, maar slechts om aandacht te trekken, krantenkoppen te genereren. Dat is bij uitstek lege retoriek.

TEGEN DE ELITE

Op verschillende manieren laat Wilders zijn publiek merken dat hij het opneemt tegen de politieke elite. Dit was in de analyses van het succes van Pim Fortuyn één van diens sterke *selling points*. Wilders wil zich blijkbaar ook zo profileren, maar heeft veel meer dan Pim Fortuyn het probleem dat hij al jarenlang tot die politieke elite behoort. Het ziet er naar uit dat Wilders zijn retoriek inzet om de afstand tussen hem en de gevestigde orde te vergroten.

GLASHELDER

Dat Wilders regelmatig klare taal spreekt, is een feit. Dat mensen dat prettig vinden ook. Men kan vinden van de standpunten van Wilders wat men wil, dat hij ze regelmatig helder naar voren brengt valt niet te ontkennen. Op het moment echter dat een politicus er zelf de nadruk op gaat leggen dat hij of zijn partij heldere taal spreekt, is er wat anders aan de hand.

“Mijn prioriteiten zijn helder” en “Dat is in helder Nederlands mijn reactie op uw opmerking” (9-2-’05); “Mijn twee vragen aan beide bewindslieden zijn dan ook glashelder” (5-12-’06); “Het standpunt van mijn fractie over Turkije is glashelder” en “Laten wij eerlijk en helder zijn” (7-12-’06); “De inzet van de fractie van de Partij voor de Vrijheid bij dit debat is glashelder” (12-12-’06).

Blijkbaar vindt Wilders het belangrijk erop te wijzen dat hij tenminste glashel-

der zegt waar het op staat. Dat impliceert een tegenstelling met anderen, die dat blijkbaar niet doen.

SCHERPE KWALIFICATIES

Wilders impliceert niet alleen een scherpe tegenstelling tussen hem en de gevestigde orde, hij creëert expliciet afstand door andere politici nogal onparlementaire kwalificaties naar het hoofd te slingeren – persoonlijk of als groep:

“een slapjanus” (8-11-’05); “een zwakke burgemeester” (15-2-’06); “schaamteloos en ook berekenend” (16-5-’06); “zwakke knieën” (7-12-’06); “lafaards” en “knettergek” en “dat zij de Nederlandse cultuur verraadt” (6-9-’07); “de onbeschrijfelijke onnozelheid van dit kabinet” (19-9-’07).

De voorspelbare reactie van de media is om zulke uitspraken een prominente plaats te geven in de berichtgeving; reden voor politici om te reageren op die uitspraak. Daarmee geven zij Wilders precies dát waar het hem waarschijnlijk om te doen was: de indruk blijft achter dat het Wilders tegen de rest is.

ONZE KANT VAN DE KLOOF

Wilders heeft jarenlang tot de politieke elite behoord, als Kamermedewerker en fractielid van een partij die het regeringsbeleid steunde. Het is daarom niet voldoende voor Wilders om de indruk te wekken dat hij niet tot de politieke elite behoort. De tegenstelling tussen hem en de elite is retorisch effectiever als er óók een tegenstelling is tussen zijn kiezers en diezelfde elite. Niets verbindt mensen zo sterk als een gezamenlijke vijand. Die tegenstelling is er, en ze heeft een naam gekregen in de analyses van de politieke onrust van de afgelopen jaren: De Kloof. Wilders legt graag de nadruk op de kloof tussen de burger en het politieke establishment:

“typisch arrogant gedrag van de politieke elite.” (21-12-’04); “een regent die de stem van het volk negeert” (21-6-’05); “die politieke elite” (8-11-’05); “Een schandelijke, regenteske opmerking van deze vicepremier!” (1-3-’07);

Een beproefd concept om het effect van de gezamenlijke vijand te versterken is om verbanden te suggereren tussen andere gezamenlijke vijanden. Wilders

DOEKLE TERPSTRA zet de aanval in op Geert Wilders bij Pauw en Witteman op 4 december 2007. Hiermee verplaatst hij het debat naar het door Wilders gekozen slagveld. Foto: Truus van Gog/Hollandse Hoogte

laat er dan ook geen twijfel over bestaan dat het islamfundamentalisme, vijand nummer één, wel vaart bij de politieke correctheid en slappe knieën van de politieke elite en dan vooral van een andere bekende zondebok, de linkse kerk. In mei 2006 spreekt hij tijdens het Hirsi Alidebat over “de onheilge alliantie van de zuivere islam, de linkse kerk en de politieke elite”.

KIES JE EIGEN SLAGVELD

Geert Wilders kiest zorgvuldig zijn ‘slagveld’. Hij is hoogst zelden te zien in serieuze programma’s waar hem door een opponent of interviewer het vuur na aan de schenen kan worden gelegd. Zijn schok-retoriek plaatst zijn standpunten waar ze het best gedijen: in de vette koppen van de kranten, in verontwaardigde columns en in de oppervlakkige polemiek van internetfora. De plaatsen waar voor nuance geen ruimte is. In Trouw van 30 november 2007 riep Doekle Terpstra op tot een breed maatschappelijk *‘Nee’ tegen kwade boodschap Wilders*. Deze oproep kopieert Wilders’ stijl en diskwalificeert tegelijk de Tweede Kamer als de plaats waar weerwoord moet worden gegeven aan Wilders; de politici slagen er blijkbaar onvoldoende in ‘de verWildering van de samenleving’ te stoppen. En verplaatst zo het debat naar de krantenkoppen, columns en internetfora, waar Wilders op zijn best is. Politici die het niet met hem eens zijn moeten zich niet laten meeslepen naar het door Wilders gekozen slagveld. Als zij door hijgende journalis-

ten worden gevraagd te reageren op wat Wilders nu weer gezegd heeft, zouden ze er nog meer dan nu voor kunnen kiezen níét mee te werken aan Wilders’ pr-strategie. Eenvoudig vaststellen dat de motie het niet heeft gehaald en vertellen waar ze zich als serieuze Kamerleden wél mee gaan bezighouden, bijvoorbeeld.

WILDERS’ ETHOS

Dit artikel – deze hele uitgave – speelt overigens op een heel andere manier het spel van Geert Wilders mee. Het gaat namelijk over Geert Wilders en dat is precies wat Geert Wilders wil; tot nu toe is in dit artikel al 44 keer de naam Wilders gevallen. Veel van de retoriek van Wilders is gericht op versterking van zijn ethos, zijn overtuigingskracht door wie hij is. Zijn standaardverweer bij kritiek – ik mag zeggen wat ik wil – voorkomt dat er op de inhoud wordt doorgevraagd als hij in de wandelgangen wordt aangesproken door een journalist met een cameraman. Dat standaardverweer verschuift de aandacht van de inhoud naar zijn persoon. Een probleem van zulke persoonlijke politiek is dat kritiek op standpunten al snel persoonlijke kritiek wordt – het slachtoffer noemt het liefst ‘demoniseren’. Ook daarom speelt Terpstra’s aanval Wilders in de hand. Misschien dat een dergelijk inzicht ertoe heeft geleid dat Terpstra in zijn oproep van 2 januari met de titel *Benoemen en bouwen* (Advertentie in Trouw) de naam Wilders niet meer noemt. Wilders’ poging zich te portretteren als moedige Einzelgänger die het opneemt

tegen de elite spint garen bij moraliserende kritiek die wordt geuit door de elite – en in Wilders’ retoriek hoort de linkse kerk daar ook bij. Bij zijn (potentiële) kiezers bevestigt dit alleen maar het beeld dat hij aan hún kant staat. Polarisation is niet het antwoord op polarisation; Wilders en zijn kiezers wegzetten als slechte mensen, omdat Wilders moslims wegzet als slechte mensen, maakt de samenleving niet minder gepolariseerd.

DE MYTHE EN DE INHOUD

Niet-polariserend reageren op Wilders is moeilijk, maar niet onmogelijk. Zijn retoriek creëert een mythe over de tegenstelling tussen ‘De Nederlander’ enerzijds en het driekoppige monster van de elite, islam en linkse kerk anderzijds. De mythe vertelt verder over de rol van Wilders daarin als dappere eenling die voor ‘De Nederlander’ opkomt. De mythe is feitelijk onjuist. Elders in deze Spanning is te lezen wat er allemaal niet klopt aan deze mythe. Door de mythe te confronteren met de feiten over ‘wat Wilders wil’, kan het debat eindelijk weer op de inhoud worden gevoerd. En kunnen de problemen die ten grondslag liggen aan de onvrede die Wilders zo vaardig mobiliseert, eindelijk eens echt aangepakt worden.

DE STANDPUNTEN VAN WILDERS

Tekst: Ronald van Raak

Behalve over migranten en moslims, neemt de PVV in de Tweede Kamer ook standpunten in over allerlei andere onderwerpen. Wilders is erg hard voor allochtonen en moslims, maar – en dat is minder bekend – bijzonder lief voor multimiljonairs en multinationale bedrijven. Hij roemt de ‘hardwerkende Nederlanders’, maar ontnemt hen, als hij het zou kunnen, de sociale verworvenheden van de naoorlogse verzorgingsstaat. Hij zet zich graag af tegen de Nederlandse politieke elite, maar loopt braaf achter de veel bekritiseerde president van de Verenigde Staten aan. Wij bestudeerden Wilders’ standpunten in de *Onafhankelijkheidsverklaring* (2004), *Kies voor vrijheid* (2005), *Klare wijn* (2006), het *Verkiezingspamflet* (2006) en het *Immigratieplan* (2007). Bovendien bekeken we 250 moties die Wilders en andere leden van de PVV in de Tweede Kamer hebben ingediend. Daaruit blijkt dat maar liefst 23 procent van deze voorstellen betrekking had op moslims en migranten. Met de overige 77 procent van zijn moties streeft Wilders zijn andere politieke doelen na. We geven u een inkijkje.

1. VOOR DE RIJKEN

WILDERS EN DE ONDERNEMERS

Wilders richt zijn onvrede op de overheid en legt zijn verwachtingen bij de ondernemers. In *Kies voor vrijheid* zegt hij: ‘Een omvangrijk en gedetailleerd uitgewerkt stelsel van uitkeringen, subsidies en voorzieningen heeft veel burgers afhankelijk gemaakt van een overheid die als een moedertje waakt over haar kinderen die bij het minste of geringste ‘zwak’ of ‘behoefstig’ werden verklaard.’ Zijn remedie is even eenvoudig als zijn kritiek: minder overheid, meer markt. Wilders: ‘Mijn sociaal-economische programma bestaat uit een zichzelf versterkende trits van het afstoten van onnodige overheidstaken, bureaucratie en regulering. Daarmee worden enerzijds belastingverlaging mogelijk gemaakt en anderzijds banen geschapen. Dit zorgt voor een positief ondernemingsklimaat.’

LAGERE BELASTINGEN VOOR DE RIJKEN

Het hoofdthema in de politieke programma’s van Wilders is verlaging van de belastingen met zestien miljard euro. De huidige progressieve belastingen, waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, worden vervangen door een ‘vlaktaks’, waarbij rijken relatief veel minder gaan betalen. Belastingverlagingen ogen op het eerste gezicht sympathiek, maar vooral mensen die het geld het minste nodig hebben profiteren daarvan. Lagere belastingen gaan vaak ten koste van mensen die het minder goed hebben getroffen. Overheden hebben minder geld om te investeren in zorg, onderwijs en infrastructuur, waardoor de toegang tot die voorzieningen voor mensen afhankelijk wordt van de dikte van hun portemonnee. Wilders wil ook de volledige hypotheekrenteaftrek voor altijd handhaven, ook al is dat een vorm van subsidie waarvan mensen met dure koopwoningen en hoge inkomens relatief het meeste profiteren.

ALLE RUIMTE VOOR DE BEDRIJVEN

Moties van PVV’ers in de Tweede Kamer zijn vaak eenzijdig gericht op de belangen van bedrijven. Tony van Dijk wilde de regering af laten zien van fiscale maatregelen om gokverslaving tegen te gaan, en pleitte ervoor om gokondernemers te beschermen (motie van 21 november 2007). Collega Barry Madlener riep de regering op om geen Europese afspraken te maken om het broeikaseffect terug te dringen, omdat dit nadelig zou zijn voor het bedrijfsleven (motie van 21 maart 2007). Dion Graus wilde minder

controle op ondernemers (motie van 17 oktober 2007). Hero Brinkman diende samen met de VVD een motie in waarin de regering wordt opgeroepen geen diensten aan te bieden die ook door bedrijven kunnen worden geleverd (motie van 29 november 2007).

2. TEGEN DE ALLOCHTONEN

‘De politie moet daarvoor in het stadion zijn en met wapenstok of desnoods knieshot het Marokkaanse tuig onschadelijk maken.’

Hero Brinkman

WILDERS EN DE MIGRANTEN

De PVV heeft in de Tweede Kamer nog maar weinig uitgewerkte plannen gepresenteerd. Een uitzondering is het *Immigratieplan*. Ook bijna een kwart van alle moties van Wilders en de andere leden van de PVV hadden betrekking op moslims en migranten. De deuren gaan voortaan dicht voor nieuwkomers uit moslimlanden. Wie hier is moet óf assimileren, óf wordt apart gezet en volgens aparte regels behandeld. Er komt een verbod op gezinsvorming en -hereniging voor migranten die een misdaad hebben gepleegd. Mensen met een dubbele nationaliteit zullen na het plegen van een (tweede) geweldsmisdrijf hun Nederlandse nationaliteit verliezen en het land worden uitgezet. Vreemdelingen die een misdaad hebben begaan worden eveneens het land uitgezet. Wilders wil ook werkloze vreemdelingen het land uitzetten.

GEEN INTEGRATIE, MAAR ASSIMILATIE EN SEGREGATIE

Nieuwkomers moeten voortaan een ‘assimilatiecontract’ ondertekenen en worden het land uitgezet als zij zich niet houden aan ‘Nederlandse waarden en normen’. Alle islamitische scholen moeten sluiten en moslimomroepen krijgen geen zendtijd meer (motie van 20 september 2007).

De politiek van Wilders is helemaal niet gericht op een betere integratie van autochtone en allochtone Nederlanders, maar op assimilatie, remigratie en op segregatie, het apart zetten van bepaalde bevolkingsgroepen. De Commissie Gelijke Behandeling moet zo snel mogelijk worden opgeheven (motie van Sietse Fritsma, 15 februari 2007).

MOSLIMS EN MIGRANTEN PESTEN

Wilders heeft veel geld over om het vertrek van allochtonen te bevorderen: hij wil structureel 250 miljoen euro investeren om de vrijwillige remigratie van vreemdelingen verder te stimuleren. Brinkman wil echter voorkomen dat subsidie wordt verleend aan projecten tégen polarisatie en radicalisering (motie van 1 november 2007). De kosten van inburgering moeten volgens Sietse Fritsma volledig door de migranten zelf worden betaald (motie van 7 november 2007). Niet-westerse allochtonen die een misdrijf hebben gepleegd mogen volgens hem niet meer hun partner of gezin uit het buitenland laten overkomen (motie van 8 maart 2007). Raymond de Roon vroeg om een specifieke aanpak van wapenbezit voor Turkse mannen (motie van 3 juli 2007); een Turk met een schietgeweer is kennelijk gevaarlijker dan een Tukker of een Molukker? Sietse Fritsma wilde een onmiddellijke ‘moslimimmigratiestop’ (motie van 15 november 2007).

‘Mocht het ooit tot rellen komen, dan hoeft daarvan niet bij voorbaat een negatieve werking uit te gaan.’

Geert Wilders

3. VOOR DIRECTE DEMOCRATIE

WILDERS OVER HET BESTUUR

Wilders besteedt opmerkelijk veel aandacht aan bestuurlijke vernieuwing, een onderwerp dat sinds het vertrek van D66 uit de regering weinig mensen meer heeft beziggehouden. Hij wil graag referenda houden, het oude kroonjuweel van D66. Het mislukken van de burgemeestersreferenda heeft de PVV nog niet op andere gedachten gebracht. De man van de partij met één lid beklaagt zich ook dat politici zich bij andere partijen moeten schikken naar de leiding van hun partij. Wilders wil een rechtstreeks gekozen burgemeester met veel bevoegdheden en ook een rechtstreeks gekozen minister-president, wat ten koste gaat van de gekozen volksvertegenwoordigers. Naar Amerikaans voorbeeld wil Wilders de bevolking ook de politiechefs en rechters laten kiezen. Dat die daarmee hun professionele onafhankelijkheid verliezen en onderwerp worden van politieke strijd, lijkt hem geen probleem. Van Wilders mag ook juryrechtspraak worden ingevoerd.

NIET IN DE KAMER, OF IN HET KABINET

Volgens Hero Brinkman moeten we geen ambtenaren meer aannemen die een dubbele nationaliteit hebben (motie van 20 december 2007). Sietse Fritsma meent dat mensen met een dubbele nationaliteit geen lid meer mogen zijn van de Tweede Kamer of van het kabinet (motie van 15 februari 2007). De PVV wilde om deze reden niet dat Albayrak (justitie) en Aboutaleb (sociale zaken) staatssecretaris werden.

NEDERLANDS GENOEG? Wie niet assimileert moet van Wilders het land worden uitgezet. Foto: flickr.com

RECHTERS KIEZEN Naar Amerikaans voorbeeld wil Wilders de bevolking ook rechters laten kiezen. Foto: flickr.com

4. VOOR DE MAAKBARE VEILIGHEID

WILDERS OVER POLITIE EN JUSTITIE

Wilders gelooft dat de samenleving veiliger wordt als we maar hard genoeg optreden tegen mensen die over de schreef gaan. Dit geloof deelt hij met de neoconservatieven in de Verenigde Staten. Wilders spreekt vooral over repressie. De straffen moeten hoger worden en er moeten minimumstraffen worden ingevoerd. Na drie geweldsmisdrijven krijgen mensen levenslang. Om een tekort aan plaatsen in de gevangenissen te voorkomen moeten mensen voortaan met z'n vijven op één cel. Om kosten te besparen kan in gevangenissen de verwarming omlaag en mogen gevangenen op een sober dieet. We gaan in het hele land preventief fouilleren. We zetten het leger in om de orde te handhaven. Mensen met een dubbel paspoort worden na een (gewelds)misdrijf het land uitgezet. Zwervers, bedelaars en loverboys worden te werk gesteld in een Rijkswerkinrichting (motie van Fleur Agema, 21 juni 2007). Raymond de Roon wil daders van een misdrijf met naam, portret en woonplaats op Internet zetten (moties van 18 januari 2007 en 15 november 2007).

VOOR DE NACHTWAKERSSTAAT

Wilders gelooft niet in de mogelijkheid om criminaliteit te voorkomen. Hij heeft geen aandacht voor preventie en resocialisatie. Mensen die zich goed gedragen en welwillendheid tonen komen niet meer eerder vrij. De aanpak van Wilders vraagt veel investeringen in politie en justitie, maar onduidelijk is hoe hij dit gaat betalen. De PVV wil juist een kleinere overheid, met 50 procent minder ambtenaren. Wilders lijkt een 'nachtwakersstaat' te willen, waarbij de overheid zich vooral moet bezighouden met orde en veiligheid. In *Klare wijn* zegt hij: 'Als de overheid zich vooral

op haar kerntaken richt – zoals defensie, wetgeving en veiligheid – creëert zij de voorwaarden die mensen aanmoedigen om welvaart te scheppen en hun leefomstandigheden te verbeteren.' Dit betekent echter dat bijzonder weinig geïnvesteerd wordt in sociale zekerheid, zorg en onderwijs.

'Deelt u het enthousiasme over dit plan om criminelen in eenzaamheid naar de Siberische kou te sturen voor een heropvoeding?'

Raymond de Roon

5. EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID EERST

WILDERS OVER SOCIALE ZEKERHEID

Tijdens de tweede paarse regering van VVD, PvdA en D66 was Wilders woordvoerder sociale zaken. De grote bezuinigingen van Paars op de WAO leidden destijds tot veel kritiek en brachten premier Wim Kok in grote politieke problemen. In *Kies voor vrijheid* zegt Wilders dat hij nog veel verder wilde gaan met de afbraak van de voorzieningen voor arbeidsongeschikten. Sociale zekerheid maakt mensen volgens Wilders lui. We 'leggen te weinig verantwoordelijkheden bij de mensen zelf.'

MINDER, LAGER, HARDER

Vakbonden moeten worden aangepakt, cao's worden voortaan niet meer verbindend verklaard. Mensen kunnen gemakkelijker worden ontslagen. Het minimumloon wordt afgeschaft. Kinderbijslag wordt beperkt tot de eerste twee kinderen. Mensen komen minder gemakkelijk in aanmerking voor bijstand en uitkeringsgerechtigden moeten zich elke dag melden (moties van Sietse Fritsma, 12 december 2007). Fraude met een bijstandsuitkering of verbaal geweld tegen een medewerker van de sociale dienst worden bestraft met levenslange uitsluiting (moties van 3 april 2007 en 20 juni 2007). De werkloosheidsuitkeringen gaan fors omlaag (motie van Tony van Dijk, 5 juli 2007). Tegenover deze verslechtingen staat een aantal selectieve verbeteringen. Wilders wil een miljard extra voor AOW'ers. Hij lijkt echter niet aan een inkomensafhankelijke toeslag te denken. Onduidelijk is dus wie wat krijgt en hoe hij dit voorstel gaat betalen.

6. ZORG AAN DE MARKT

WILDERS OVER ZORG EN WELZIJN

In *Kies voor vrijheid* besteedt Wilders veel aandacht aan de slechte zorg voor ouderen in verzorgingstehuizen. Hij pleit – in navolging van de SP – ook voor minder bureaucratie en meer handen aan het bed. Wilders wil 'fors meer' geld voor de verpleeghuiszorg. Dat is mooi, maar in tegenstelling tot de SP zegt hij niet waar hij dat geld vandaan haalt. In de Tweede Kamer vraagt ook fractiegenoot Fleur Agema veel aandacht voor de zorg. Zij diende onder meer moties in om bij bezuinigingen chronisch zieken en gehandicapten te ontzien en de bureaucratie in de zorg aan te pakken. In de politieke programma's van Wilders is verder echter weinig concreets terug te vinden over zorg en welzijn.

DE-ISLAMISERING VAN DE ZORG

Als woordvoerder volksgezondheid van de VVD steunde Wilders de rampzalige politiek van meer marktwerking in de zorg. De PVV neemt geen afstand van de neoliberale politiek die haar leider eerder bepleitte en mede mogelijk heeft gemaakt. Standpunten van de PVV zijn ook niet altijd helder. De partij steunde de SP om de no-claim in de zorg af te schaffen en geen eigen risico in te voeren (motie van Agnes Kant, 18 januari 2007), maar steunde vervolgens níet een motie tegen andere systemen van eigen betaling voor noodzakelijke zorg (motie Jan Marijnissen, 1 maart 2007). Fleur Agema wil geen rookbeperkende maatregelen in de horeca, maar wel een rookverbod in coffeeshops (moties van 5 juli 2007). De PVV maakt zich ook sterk voor 'de-islamisering' van de zorg (motie van Fleur Agema, 15 november 2007).

'Kunt u een overzicht geven van alle informatie die u heeft over diverse geestesziekten onder Marokkanen?'

Fleur Agema

7. GEEN GELD VOOR MOSLIMS

WILDERS OVER ONDERWIJS EN CULTUUR

Wilders besteedt relatief veel aandacht aan onderwijs, maar dan vooral voor zover het te maken heeft met moslims. In de Grondwet is de vrijheid van onderwijs vastgelegd. Die wil hij handhaven voor christelijke scholen, maar niet voor islamitische scholen. Integendeel, deze scholen moeten juist worden verboden. Wilders neemt afstand van de politiek van schaalvergroting in het onderwijs, die het onderwijs heeft uitgeleverd aan de managers. Scholen moeten kleiner en veiliger worden en de ambachtschool moet weer terug. Maar Wilders wil ook een andere 'school' terug: de tuchtschool. Hij gelooft immers in strenge discipline en harde aanpak. Wilders geeft niet aan hoe hij dit allemaal wil bereiken en bekostigen. Het ministerie van Onderwijs moet worden afgeschaft, maar wie de onderwijszaken dan beter moet gaan regelen, is niet duidelijk.

WEG MET DE PUBLIEKE OMROEP

Wilders heeft nauwelijks voorstellen gedaan voor het hoger onderwijs en de wetenschappen, behalve dat studenten die gaan studeren in een islamitisch land geen aanspraak meer kunnen maken op studiefinanciering (motie van Martin Bosma, 28 maart 2007). De wachtlijsten in de jeugdzorg moeten weg, maar Wilders wil ook hier niet meer geld voor uitgeven. Allochtone kinderen krijgen vroegschoolse educatie om hun taalachterstand weg te werken, maar dit moet geheel worden betaald door de ouders zélf (motie van Martin Bosma, 10 oktober 2007). De PVV heeft bijzonder weinig opvattingen over cultuur, behalve dat fors moet

worden bezuinigd op de publieke omroep. Nederland 1 wordt verkocht, de Wereldomroep moet verdwijnen en ook de steun aan FunX wordt gestopt (moties van Martin Bosma, 26 november 2007).

8. GEEN IDEE

WILDERS OVER WONEN EN VERVOER

Wilders heeft nauwelijks oog voor de grote problemen op de woningmarkt of de aanpak van de vervoersproblemen. We hebben nergens iets substantieels kunnen vinden over de bouwplannen van Wilders. De PVV wil woningcorporaties dwingen om zich alleen nog bezig te houden met de bouw van sociale huurwoningen (motie van Barry Madlener, 16 mei 2007), maar tegelijk wil de partij corporaties stimuleren om meer sociale huurwoningen te verkopen (motie van Barry Madlener, 20 december 2006). Het welstandstoezicht kan worden geschrapt (motie van Barry Madlener, 20 december 2006). Kraken moet onmogelijk worden gemaakt (motie van Hero Brinkman, 24 januari 2007).

GEEN OPLOSSING VOOR DE FILES

Wilders gaat de files niet oplossen: hij wil geen tolheffingen, geen rekeningrijden, geen trajectcontroles. Zijn toveroplossing lijkt: hoe minder migranten, hoe minder files. Wilders wil wel meer geld uitgeven aan nieuwe wegen en aan bredere wegen, maar onbekend is hoe de PVV deze voorstellen gaat betalen. We mogen van Hero Brinkman wel harder gaan rijden (motie van 5 juli 2007). Wij hebben geen voorstellen van Wilders gevonden voor beter openbaar vervoer.

'Een strikter immigratiebeleid en een ruimhartiger remigratiebeleid zou een hoop problemen oplossen op het gebied van het woningtekort.'

Barry Madlener

9. GELD BOVEN GROEN

WILDERS OVER NATUUR EN MILIEU

De PVV is liever voor dieren dan voor mensen. Wilders wil dierenrechten opnemen in de Grondwet en zwaardere straffen uitdelen bij dierenmishandeling. Dion Grauss geldt in de Tweede Kamer als een voorvechter van dierenrechten. Dat is heel goed, hoewel hij soms wel wat ver gaat. Zoals het voorstel dat boswachters bij de jacht voortaan verplicht een jachtgeweerdemper moeten gebruiken, om te voorkomen dat andere dieren onnodig bang worden (motie van Dion Grauss, 16 oktober 2007).

LIEF VOOR DIEREN, HARD VOOR HET MILIEU

De liefde van PVV'ers voor natuur en milieu lijkt zich te beperken tot dieren. Afspraken om de vervuiling van het milieu terug te dringen mogen niet nadelig uitpakken voor het bedrijfsleven (moties van Barry Madlener, 21 maart 2007 en 7 november 2007). Afspraken over luchtkwaliteit en volksgezondheid mogen niet ten koste gaan van de mobiliteit (motie van Barry Madlener, 17 december 2007). Vliegen wordt door Wilders bepaald niet ontmoedigd; als

het aan de PVV ligt wordt de nieuwe vliegbelasting meteen weer afgeschaft (motie van Tony van Dijck, 3 oktober 2007). Dat afbraak van de natuur vooral beroerd uitpakt voor de daarin levende dieren, is kennelijk nog niet door de PVV-denktank geanalyseerd.

‘Het zijn gewoon schoften die in kerkers moeten worden gegooid op water en brood. Zij moeten keihard worden aangepakt en moeten gewoon verrot worden geslagen met de wapenstok.’

Dion Graus

10. VOOR ISRAËL EN AMERIKA

WILDERS EN DE INTERNATIONALE POLITIEK

Wilders was als Kamerlid voor de VVD ook woordvoerder buitenland. Toch is in zijn politieke programma's relatief weinig te vinden over internationale politiek. De aanleiding voor de breuk met de VVD in 2004 was de discussie over de toetreding van Turkije tot de Europese Unie. In *Kies voor vrijheid* zegt hij: 'De waarden die de landen van de EU bindt vinden hun grondslag in het christendom, jodendom en humanisme. Ik hecht eraan deze specifieke Europese waarden in stand te houden en dus wil ik niet dat een islamitisch land lid wordt van de Europese Unie'. Wilders is kritisch over de Europese integratie en was in 2005 een tegenstander van de Europese Grondwet. Hij wil niet dat Nederland meer bevoegdheden overdraagt aan een Europese superstaat. Het Europese parlement kan worden afgeschaft. Tegen het neoliberale karakter van Europa heeft Wilders echter geen bezwaar. De PVV stemde tegen een voorstel van de SP om te voorkomen dat de regels van de interne markt leiden tot ongewenste inmenging in de publieke sector (motie van Agnes Kant, 30 mei 2007).

FAN VAN DE VERENIGDE STATEN

Wilders is een groot voorstander van meer samenwerking met de Verenigde Staten van Bush. In de *Onafhankelijkheidsverklaring* pleit hij voor nauwe economische samenwerking met de Verenigde Staten. De Amerikaanse invulling van het kapitalisme trekt hem meer aan dan de Europese verzorgingsstaat. De Verenigde Staten trekken hem ook vanwege Bush' war on terror. Mensenrechtenorganisaties spreken schande over het illegaal opsluiten van mensen in Guantanamo Bay, maar Wilders wil zo snel mogelijk een Nederlandse variant: 'Ik vraag het kabinet een op Guantanamo Bay gebaseerd administratief detentiecentrum voor potentiële terroristen in Nederland te bouwen en de bij de AIVD bekende potentiële terroristen daarin preventief op te sluiten. Ik ben graag bereid de eerste steen te leggen.'¹

PLEITBEZORGER VOOR ISRAËL

Wilders heeft een bijzondere relatie met Israël. Als Kamerlid voor de VVD reisde hij geregeld naar Israël en ook daarna kwam hij er vaak. 'Hij heeft een heel groot hart voor Israël én de politieke belangen van dat land', zegt John Manheim, voorzitter van het Centrum Informatie en Documentatie Israël². Wilders stak er naar eigen zeggen veel op; hij noemt oud-premier Ariel Sharon zelfs zijn politieke voorbeeld. Van zijn eerste verblijf in Israël

DE ISRAËLISCHE MUUR bij Bethlehem. Wilders steunt de Israëlische bezetting van de Palestijnse gebieden.
Foto: flickr.com

herinnert hij zich de harde aanpak van de Palestijnse opstandelingen: 'Het was eng om de hekken bij de grens te zien die de terroristen uit Jordanië moesten tegenhouden. Om die terroristen op te sporen ging het er niet lichtzinnig aan toe. Ze werden soms gewoon met kogels neergemaaid en dat maakt op een zeventienjarige natuurlijk een enorme indruk,' zei hij in het eerdergenoemde interview met Wouke van Scherrenburg. Wilders steunt de Israëlische bezetting van de Palestijnse gebieden. Ook steunde hij vol overtuiging de invasie van de Amerikanen in Irak en in Afghanistan en nu wil hij zo snel mogelijk Iran bombarderen.

GEEN STEUN AAN ARME LANDEN

De steun aan arme landen wil Wilders zo snel mogelijk afschaffen. De ontwikkelingssamenwerking moet worden teruggebracht van 0,8 tot 0,15 procent van het nationale inkomen en mag louter worden gebruikt voor noodhulp. Internationale verdragen die niet in het eigen belang zijn van Nederland, wil hij eenzijdig opzeggen. Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden mag van hem in de prullenmand. Hero Brinkman haalde zich de woede op de hals van de mensen op de Nederlandse Antillen en Aruba door zijn voorstel om eenzijdig alle banden met dit 'corrupte boevennest' te verbreken (motie van 5 december 2007).

¹ www.pvv.nl, 30 oktober 2007

² *de Volkskrant*, 10 april 2007

VERBIEDEN EN HET LAND UIT

Tijdens de algemene politieke beschouwingen in september 2007 in de Tweede Kamer presenteerde Geert Wilders zijn opvattingen over moslims en migranten. Dit zijn Wilders' voorstellen:

‘De islam is het grootste probleem in Nederland. Mijn partij wil dat het kabinet een offensief start om Nederland te de-islamiseren. Wij hebben de ambitie om de groei van het aantal moslims in Nederland met honderdduizenden te beperken. Minder erin, en meer eruit. Vandaar ons tienpuntenplan de-islamisering, ons tienpuntenplan honderden minder moslims in Nederland, hoe je het ook noemen wilt. Ik lees de tien punten voor:

1. voer onmiddellijk een totale immigratiestop in voor mensen uit moslimlanden;

2. start een campagne om vrijwillige remigratie van moslims te bevorderen. Niet voor niets hebben wij een Remigratiewet: wat erin is gekomen, kan er ook weer uit;

3. laat voor iedere vreemdeling gelden: werken of wegwezen. Heb je geen baan en ben je werkloos, dan moet je het land uit. Kabinet, dát is pas echt samen leven, samen werken;

4. draai het generaal pardon onmiddellijk terug en zet alle uitgeprocedeerde asielzoekers het land uit;

5. sta geen enkele nieuwe moskee meer toe in Nederland, en sluit alle radicale moskeeën;

6. sluit alle islamitische scholen, die scholen waar apartheid heerst;

7. verbied de boerka en de fascistische Koran;

8. haal al die moslimomroepen meteen uit de lucht. Voor de helderheid: deze keer heb ik het niet over de VARA, de NPS en de NOS, maar over de NMO en de NIO;

9. zorg dat de recidiverende criminelen met een dubbele nationaliteit, zoals de Marokkaanse straatterroristen, hun Nederlandse paspoort kwijtraken na te zijn veroordeeld voor twee geweldsmisdrijven en zet ze het land uit;

10. in Zwitserland is door een grote politieke partij voorgesteld om iedere vreemdeling al na één misdrijf uit te zetten. Als het gaat om minderjarige kinderen, moeten ook de ouders mee het land uit. Een Nederland zonder criminele allochtonen, dát is nu mijn Zwitserlevengevoel!’

COLUMN

WEES NIET BANG

Bang is Geert Wilders niet, een bangmaker wel. Hij neemt geen blad voor de mond als anderen hem (mond) dood willen maken. Dat siert hem. Maar tegelijk maakt hij wel veel mensen bang. Zoals Nederlandse moslims, van wie Wilders vindt dat zij met 'hun' opvattingen hier beter kunnen wegblijven en, voor zover ze hier zijn, hun geloof beter kunnen opgeven of anderszins moeten weggaan. 'Met vliegtuigen, luchtballonnen, raketten, verzint u het maar. Het kan allemaal', zegt Wilders stoer tegen de Vlaamse krant Het Nieuwsblad. Daarmee maakt hij veel mensen die zich burger van ons land én moslim voelen, bang. Bang voor wat komen kan.

Veel moslims (samen vijf procent van onze bevolking) die Wilders de keus geeft tussen assimileren – 'bekeren' – of wegwezen, zijn mensen voor wie het leven al onzeker genoeg is. Ze zijn vaker laag opgeleid en staan dus vaak vooraan als de klappen vallen wanneer de kapitalistische wereldeconomie weer eens sputtert. Dan zit je echt niet te wachten op de dreigementen van Wilders en zijn aanhang, van wie je het vuilnis mag ophalen, de stations mag poetsen, de bureaus mag schoonmaken, de wegen en televisiekabels mag aanleggen, de ramen mag zemen en de riolen mag repareren, maar die jou desalniettemin toch liefst zo snel mogelijk kwijt zijn – omdat zij bang zijn van jón!

Toch is het zo. De kleine tien procent van de Nederlandse bevolking die momenteel met Wilders wegloupt, is bang. Bang voor wat komen kan, bang vooral voor wat hén overkomen kan. Welvaartsverlies, werkloosheid, woningnood. Bang voor waar het met 'hun' Nederland naartoe moet als er

TINY KOX

SP-Eerste Kamerlid

meer mensen bij komen die van zichzelf een onverstaanbare taal spreken, uit een ver land komen en een vreemd geloof hebben. De Wilders-stemmers zijn bang dat 'wij' straks naar 'hun' pijpen, van die nieuwkomers, van de moslims, moeten dansen. Ze zijn zó bang straks door 'hun' geregeerd te worden, dat ze nu de angst over hunzelf laten regeren en alle problemen die ze tegenkomen automatisch koppelen aan 'hen', de moslims, hoe onzinnig ook. Van terroristische dreigingen en onveiligheid in de buurt tot te hoge belastingen en vermaledijde files en alle andere zaken waarvan zij zich het slachtoffer voelen en waarvoor ze een schuldige zoeken.

Anderhalve eeuw geleden waren heel wat Nederlandse protestanten bang. Bang voor de Nederlandse katholieken.

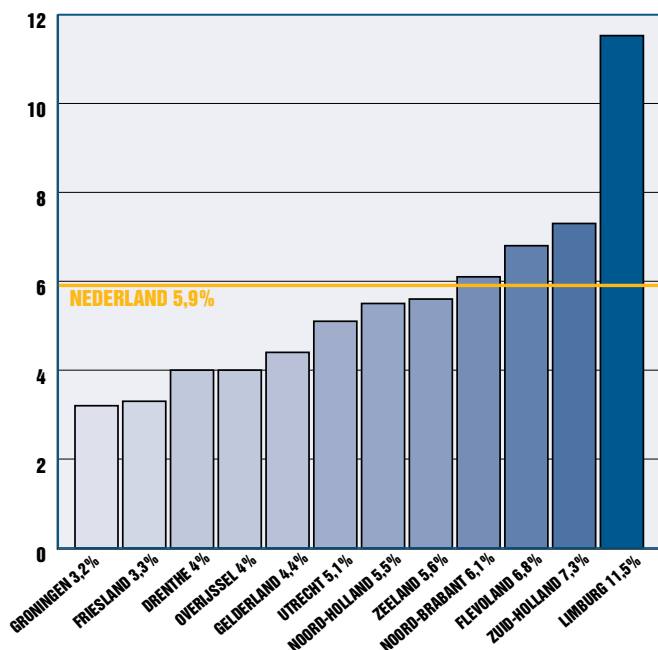
Bang dat die, met hun grote gezinnen, vanuit hun eigen provincies en eigen wijken, de baas zouden gaan spelen in heel Nederland. 'Papen' lazen hun missen in een onbegrijpelijke taal en hanteerden rare religieuze rites. Ze hadden thuis prentjes op de schouw staan van hun leider, de Paus van Rome, die vreemde buitenlandse machthebber aan wie ze onvoorwaardelijk trouw leken te zijn. Ze lazen de Bijbel niet zelf maar lieten zich daarover alles wijs maken door bisschoppen, pastoors en kapelaans, die allemaal door Roomse instituten opgeleid werden. Protestantisten eisten een eed van trouw aan de Grondwet van katholieke bisschoppen. Katholieken vonden protestanten afvalligen en joden vonden ze Jezus-moordenaars. Wie niet katholiek was, kwam in de hel. Nu, 150 jaar later, werken protestanten en katholieken en joden samen, ook politiek, sommigen in het CDA, anderen in de SP of een andere partij. Hun geloof inspireert hen daarbij in plaats dat het hen isoleert. Zo is het ook met moslims. Ze zijn er in alle maten en soorten en vinden hun eigen weg. Wees niet bang – voor elkaar.

DE KIEZERS VAN WILDERS

Tekst: Sjaak van der Velden

Bij de verkiezing voor de Tweede Kamer uit 2006 haalde Wilders in totaal 577.208 stemmen en dat leverde negen Kamerzetels op.

HET PERCENTAGE PVV-STEMMEN PER PROVINCIE WAS ALS VOLGT:

Bron: CBS

De provincies waar Wilders procentueel de meeste stemmen haalde, waren in volgorde van grootte Limburg, Zuid-Holland, Flevoland en Noord-Brabant. De hoge score van Limburg kunnen we waarschijnlijk mede toeschrijven aan het feit dat de Limburger Wilders er daar 'een van ons' is. Maar hoe zit het met de andere provincies? Zit er een logica in het feit dat de ene provincie hoog scoort en de andere laag?

Vanwege de obsessie van de PVV met allochtonen ligt het voor de hand om te onderzoeken of er een relatie is tussen het aantal allochtonen in een provincie en het

stemgedrag. Stemmen in een provincie waar veel allochtonen wonen meer mensen op Wilders? Er bestaat een statistische techniek om twee reeksen met elkaar te vergelijken (correlatievergelijking geheten), waarbij het zo is dat als de uitkomst van de berekening 1 is, de reeksen volledig gelijk op gaan. Als de uitkomst -1 is, dan is de ontwikkeling van de reeksen precies tegengesteld. Indien de uitkomst 0 is dan hebben de reeksen helemaal niets met elkaar te maken. Overigens is het zo dat een hoge correlatie niets zegt over de vraag waarom beide reeksen gelijk op gaan. Zelfs een correlatie van 1 betekent niet dat de ene reeks de ontwikkeling van de

andere verklaart. Zo schijnt de rumproductie op Cuba jarenlang hoog te hebben gecorreleerd met het aantal priesterwijdingen, maar niemand gelooft serieus dat het een het ander heeft veroorzaakt.

Als we deze techniek toepassen op het aandeel allochtonen in de bevolking van iedere provincie en het aantal PVV-stemmers dan is de uitkomst 0,27. Dit betekent dat er slechts een zwak verband bestaat tussen beide reeksen. Inwoners van een provincie met veel allochtonen stemmen nauwelijks vaker op Wilders dan mensen in een provincie met minder allochtonen.

Iets vergelijkbaars is in kranten ook genoemd in verband met de brandstichtingen bij moskeeën en islamitische scholen, na de moord op Theo van Gogh. Deze vonden vooral plaats in gemeenten waar nauwelijks sprake was van grote concentraties migranten. Een relatie tussen het percentage Wilders-stemmen en de werkloosheid onder migranten blijkt trouwens ook nauwelijks aanwezig te zijn, want een correlatieberekening tussen beide levert eveneens een lage waarde op van slechts 0,24.

Het succes van Wilders heeft ongetwijfeld te maken met zijn harde uitspraken over migranten, maar de mensen die op hem stemmen komen niet per se uit gebieden waar veel migranten wonen. Er is een veel sterker verband met criminaliteit. Berekening van een correlatie tussen het totale aantal misdrijven per hoofd van de bevolking in iedere provincie en het percentage Wildersstemmen in die provincie levert als waarde 0,47 op. Die twee gaan dus redelijk gelijk op. Als er veel criminaliteit is, dan haalt de PVV veel stemmen en omgekeerd stemmen weinig mensen op Wilders in provincies waar weinig criminaliteit is.

Zonder verder onderzoek is elke verklaring voor deze correlatie speculatief. Men zou bijvoorbeeld zelfs kunnen veronderstellen dat de PVV het goed doet bij criminele stemmers. Een veel redelijker veronderstelling is dat de PVV goed inspeelt op angstgevoelens, en dat die angstgevoelens mede gevoed worden door criminaliteit. 'De-islamisering', zoals Wilders die voorstaat, is in dat geval niet de oplossing van de échte problemen van zijn kiezers.